

LBRIS

We know
books

Hélène Gateau
Cu o prefață de Sylvain Tesson

**De ce am ales
să am un câine
(și nu un copil)**

Când maternitatea
nu e singura cale spre împlinire

Traducere din limba franceză de
Ioana Medeș

p h i l o b i o

POURQUOI J'AI CHOISI D'AVOIR UN CHIEN
(ET PAS UN ENFANT)

Hélène Gateau

© Éditions Albin Michel - Paris 2023

DE CE AM ALES SĂ AM UN CÂINE
(ȘI NU UN COPIL)
CÂND MATERNITATEA
NU E SINGURA CALE SPRE ÎMPLINIRE

Hélène Gateau

ISBN: 978-630-6614-45-5

© 2025 – Editura PHILOBIA

internet: www.philobia.com
e-mail: contact@philobia.com

Editor: Bianca Biagini

Traducere: Ioana Medeș

Redactor: Bianca Biagini

Corectură: Doina Arabela Saavedra Duque

DTP: Gabriela Căpitănescu

Copertă: Cătălin Furtună

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GATEAU, HÉLÈNE

De ce am ales să am un câine (și nu un copil) - Când maternitatea nu e singura cale spre împlinire / Hélène Gateau ; trad. din lb. franceză de Ioana Medeș. - București : Philobia, 2025

Conține bibliografie

ISBN 978-630-6614-45-5

I. Medeș, Ioana (trad.)

159.9

CUPRINS

PREFAȚĂ DE SYLVAIN TESSON 5

ILUZIA 11

CUM SĂ DEVII ALTCINEVA 21

CUM SĂ PĂSTREZI CONTROLUL 31

LEGĂTURĂ DE ATAȘAMENT 39

IUBIRE EXCLUSIVĂ 53

PE DIVAN 67

AMBIȚII EDUCATIONALE 75

PĂRINȚI CU ADEVĂRAT? 88

DIFERENȚĂ FUNDAMENTALĂ 101

ÎN BALANȚĂ 113

LA BINE ȘI LA RĂU 127

O IEI SAU O LAȘI 135

ORICE VA FI 141

fi înțeles de minune cu mama mea, regretata doctoriță Marie-Claude Tesson. S-ar fi întâlnit în parc. Ar fi vorbit despre medicină. Iar eu aș fi avut un tovarăș de joacă. „Bună, Colonel!”

Sylvain Tesson

1

ILUZIA

14 martie 2019, ora 3:17. Începe să se agite, scoate mici scâncete pe care le-aș recunoaște dintr-o mie: e pe punctul de a se trezi. Așa că sar din pat și mă grăbesc spre el; de fapt, nici nu dormeam cu adevărat. Îl vegheam. Niciodată nu am fost mai atentă la ritmul și finețea unei respirații. Deocamdată, doarme cu mine în cameră, dar în pătuțul lui, chiar lângă mine. Nu sunt adepta co-sleepingului, deși în ultimii ani i se laudă tot mai mult beneficiile – atât pentru mamă, cât și pentru cel mic. Totuși, nu vreau să se obișnuiască așa și să îi fie apoi și mai greu când va trebui să doarmă singur, afară din dormitor. Întotdeauna există mai multe curente care se bat cap în cap, astfel că repede poți să te simți dezorientat și să-ți fie greu să te descurci; dar la scară individuală faci întotdeauna tot ce poți mai bine. Și știu, de asemenea, că peste ceva timp, când va fi mai mare, voi avea oricum dreptul la tentative de incursiuni sălbatice în patul meu dis-de-dimineată. Cu atât mai bine dacă nu este deja un lucru dobândit.

A trecut o săptămână întreagă de când am venit cu el acasă. Avusesem timp să mă pregătesc pentru venirea lui, din punct de vedere atât logistic, material, cât și psihologic. Mi-l doream de multă vreme. Deși este primordial să-ți cântărești bine alegerea, fiindcă o astfel de alegere îți schimbă viața, trebuie totuși, la un moment dat, să te oprești din a-ți pune întrebări, altfel riști să nu faci niciodată pasul. Circumstanțele ideale sunt rareori reunite și poți amâna decizia ani întregi. Dar eu mă apropiam de vârsta de 40 de ani. Patruzeci de ani sună ca o vârstă fatidică pentru o femeie: și început, și sfârșit. De multe ori, mijlocul vieții. Așa că, undeva în cursul anului 2018, m-am decis – știind că, între momentul în care pornești într-o astfel de aventură și cel în care mica minune îți intră în viață, trec câteva luni; nu e o surpriză pentru nimeni. Până la urmă, viața le așază bine. Această așteptare e un timp necesar: să te obișnuiești cu gândul, să începi să-ți schimbi ritmul sau pur și simplu să te bucuri de ultimele clipe de libertate și ușurință absolută. Asta am și făcut. Niciun program fix, timp pentru mine, un sejur într-un hotel superb, pe o insulă paradiziacă, de Crăciunul dinainte de venirea lui (un loc în care va fi greu să-l iau cu mine mai târziu, fiind conceput mai degrabă pentru escapade romantice). Spre sfârșitul lui decembrie am simțit cu adevărat că totul devine real: începeam să realizez că, în curând, vom fi împreună. Se lansase numărătoarea inversă: data fusese stabilită pentru 7 martie 2019, adică peste zece săptămâni. Iar acum sunt în a șaptea noapte fragmentată la rând, cu toate urmările pe care le cunosc bine proaspeții părinți. Ziua sunt iritată, epuizată, încerc să-mi revin după nopțile care nu mai sunt nopți, îmi este greu să fac altceva decât să am grijă de el, fiindcă este o muncă fără pauză, și am chiar și poftă irezistibile de dulciuri. Până la urmă, nici eu nu scap de tot arsenalul de simptome care vin la pachet cu această schimbare de viață.

Dacă vorbim de transformare, atunci e una profundă. Dar sunt fericită. L-am dorit cu toată ființa.

Înainte de a-l lua în brațe, îmi încălț UGG-urile lăbărțate. O căciulă trasă bine pe urechi îmi disciplinează cu autoritate părul răvășit. Îmbrac o haină groasă și lungă pentru a acoperi parțial pijamaua veche de flanelă găsită în fundul dulapului. În întunericul nopții, nimeni nu va băga de seamă. Îmi jurasem că nu voi mai purta niciodată pijamaua aceea: e genul de ținută care subminează tot potențialul de seducție al unei femei. Dacă voiam să-mi țin promisiunea, ar fi fost mai bine să o arunc. Dar, la urma urmei, când de câteva zile te simți ca într-o mașină de spălat, tot ce-ți dorești este comoditate și confort – iar sex-appealul ajunge pe raft, în locul pijamalei. Și te feliciți că ai avut gândul acela: „Mai bine o mai păstrez puțin. Nu se știe niciodată când îmi va fi de folos.” Vom amâna eleganța pentru altădată, clar nu este prioritatea mea în acest moment.

„Dacă vorbim de transformare, atunci e una profundă.”

Îl ridic cu grijă din pătuțul lui. Abia dacă deschide ochii. Poate că, de fapt, agitația de mai devreme a fost doar un vis urât. Acum am impresia că doarme profund. Ce mamă denaturată sunt! Dar, dacă tot sunt trează... Îl strâng în brațe, îi susțin capșorul – e unul dintre acele gesturi instinctive de protecție pe care le adopți imediat. Aș putea chiar să-l strecur sub fermoarul gecii mele: ființă fragilă pe care o iubesc deja cu toată inima, încă de la început. Și eu am fost cuprinsă de valul acela copleșitor chiar din primele clipe în care l-am ținut în brațe – probabil că asta e ceea ce numesc unii instinct matern la o femeie, și totuși cre-

deam că eu sunt aproape lipsită de așa ceva. Hai, nu mai pierd vremea, trebuie să înfrunt frigusul aspru al iernii care pare că nu se mai termină. Am grijă să nu trântesc ușa când ies din apartament și cobor ușor, cu atenție, cele cinci etaje. Fusesem afară pe la miezul nopții și urmează să ies din nou la 6:30. Asta e rutina de început: cam la trei ore, ca să poată adormi la loc liniștit. Am câteva fotografii cu mine din acea perioadă – parcă aș fi îmbătrânit zece ani în câteva zile. Transformarea emoțională uriașă pe care o aduce în viață și lipsa somnului dau cearcănelor mele profunzimea nopții. La ora asta absurdă, strada mea e și mai liniștită decât de obicei. Într-un bloc de vizavi, o lumină aprinsă mă lasă să zăresc un bărbat care ține în brațe ceea ce pare a fi un nou-născut. Merge de la o fereastră la alta, apoi se întoarce. Parcă aud și plânsetele bebelușului. Probabil că face pași, înainte și înapoi, încercând să-l liniștească. Trebuie să facă pași mari pentru a încerca să calmeze această agitație nocturnă. Eu îl țin încă strâns la piept. Chiar a adormit la loc, mititelul. Tatăl m-a zărit. S-a oprit din mersul său repetitiv. Pare surprins să mă vadă pe stradă: probabil că se gândește că sunt curajoasă, în timp ce el rămâne în căldura liniștitoare a interiorului său confortabil. Mă hotărâsc să-i fac un semn din mână, însoțit de un zâmbet și o ridicare copilăroasă din umeri – ca un gest de solidaritate, de complicitate tăcută. Dar tatăl se întoarce cu spatele și stinge lumina. Entuziasmul mi se dizolvă în întuneric. Ar fi putut totuși să fie un pic mai solidar. Asta, de obicei, creează legături – să împărtășești o experiență de viață asemănătoare, mai ales când ai senzația că ești singur pe lume în mijlocul nopții. Mă întreb de când i s-a schimbat și lui viața.

În timp ce ochii îmi rămân ațintiți spre aceste ferestre întunecate, un scuter turat până la refuz spulberă liniștea cu un vacarm infernal – insuportabil, și totuși binevenit: mă smulge din gân-

duri și îl trezește pe ghemotocul adormit la pieptul meu. Va trebui să se obișnuiască cu zgomotele orașului. Nu am cum să-l țin mereu în coconul moale și cald al primelor zile de viață. Îmi amintesc de ce mă aflu pe trotuar, la ora 3:25, în plină noapte. Afară e foarte frig, tremură – poate că ar fi trebuit să-i pun o hăinuță. Mă hotărâsc, totuși, să-l așez pe jos. Se clatină puțin – mișcărilor sunt încă nesigure la vârsta asta. Amorțeața lui îmi stârnește duioșie. Zâmbesc. Și-i spun cu blândețe: „Hai, fă pipi.”

Pentru că cel care mă face să retrăiesc ceva ce seamănă uimitor de mult cu începuturile maternității este un pui de border terrier de două luni și jumătate, Colonel, venit pe lume, spre bucuria mea, pe 27 decembrie 2018. Sunt o pariziancă în vârstă de patruzeci de ani care de multă vreme a ales să nu aibă copii. Ba mai mult: maternitatea nu a fost niciodată un subiect important pentru mine. Nu m-am regăsit niciodată în rolul de mamă, așa cum l-am văzut jucat de surorile și prietenele mele. Nu mi-am dorit niciodată (sau poate o singură dată, cel mult) și nu-mi doresc să nasc.

Și nu sunt singura. Dovadă stă faptul că, în ianuarie 2023, potrivit datelor pe anul anterior, INSEE a anunțat că în Franța s-au înregistrat cele mai puține nașteri din 1947 încoace.

Refuzul maternității începe să devină o adevărată mișcare – o poziție tot mai asumată și revendicată, asemenea altor forme de afirmare a sinelui și a modului propriu de viață. Vrem să putem trăi, iubi, munci, călători și să ne concepem familia așa cum ne dorim. Recompunem frații în funcție de căsătorii și divorțuri, ne congelăm ovocitele, dăm naștere la copii apelând la reproducerea umană asistată medical sau la mame-surogat, suntem heterosexuali sau homosexuali, binari sau nonbinari, trăim în trouple (cupluri de trei), folosim o formă neutră de pronume, creștem singuri un copil – sau, pur și simplu, putem alege

să nu avem deloc copii. În țările anglo-saxone, această tendință socială poartă un nume (fiindcă mereu trebuie să-i băgăm pe oameni în categorii, în funcție de obiceiurile lor): este mișcarea *childfree* sau *no kids*¹, apărută în anii 1970, în Statele Unite.

În Franța, nu ni se dă un nume. Sau poate doar acela de „fără copii din proprie alegere”. Sună a nume de regiment. Ca să simplifice lucrurile, Charlotte Debest, doctor în sociologie și autoarea cărții *Le choix d'une vie sans enfant*², a propus acronimul **SEnVol**³.

Dar câte suntem oare în Franța?

În septembrie 2022, un sondaj realizat de revista *Elle* în parteneriat cu institutul Ifop arăta că 30% dintre femeile aflate la vârsta fertilă declarau că nu își doresc copii. O conștientizare recentă a faptului că există o alegere (chiar dacă metodele contraceptive există în Franța de peste cincizeci de ani), frica de viitor, conștiința ecologică, contextul economic sau un individualism tot mai accentuat... Oricare ar fi explicația, este un procent sonor, care probabil a dat fiori caselor de pensii. Iar datele au fost preluate de toate mijloacele de informare timp de două săptămâni. Și eu am fost extrem de surprinsă. Mă credeam o femeie atipică, diferită, și tocmai acest lucru îmi dădea un fel de valoare specială în ochii bărbaților care trecuseră deja prin etapa căsătorie/copii – atunci, oare nici pe acest avantaj concurențial nu mai pot conta?

¹ *Childfree* și *no kids* (anglicisme): liber de copii, fără copii.

² Charlotte Debest, *Le choix d'une vie sans enfant*, colecția „Le sens social”, Presses universitaires de Rennes, 2014.

³ SEEnVol: acronim din expresia franceză „sans enfants volontaire” care înseamnă „fără copii din propria alegere”.

Dar, dacă îmi este permis, este o cifră care merită privită cu prudență, fiindcă în eșantionul de „femei aflate la vârsta procreării” au fost incluse și tinere de la 15 ani în sus. La 15 ani, înțeleg foarte bine că perspectiva de a avea un copil poate părea înfricoșătoare și că poți declara deschis că nu îți dorești unul. La acea vârstă, ești departe de a avea o viziune clară despre cum va arăta viața ta, ce va însemna presiunea faimosului „tic-tac, tic-tac” al ceasului biologic sau a normei sociale care te împinge să faci un copil. Și, în mod firesc, atunci când ești adolescentă sau abia ieșită din adolescență, nu ai trecut încă prin situații repetate de uitat pastila, prezervative care cedează sau calcule greșite ale ovulației, urmate de o sarcină nedorită pe care, în cele din urmă, nu ai curajul să o întrerupi.

Eu, una, am rămas fermă pe poziție dintotdeauna și nu m-am lăsat ademenită de nicio sirenă. Ca să-mi fie și mai simplă alegerea, am avut norocul să nu rămân niciodată însărcinată. Și, cu cât lunile trec, cu atât am mai mult interes să fiu sigură de decizia mea, fiindcă îmi va fi tot mai greu să mă răzgândesc – vârsta la care fertilitatea mea era la apogeu a trecut de mult.

Există și alte statistici care oferă o imagine mai realistă a femeilor fără copii – obținute mai logic, cred eu, din eșantioane de femei de peste 40 de ani, adică exact la vârsta la care lucrurile nu mai au de ce să se schimbe prea mult. Acest indicator se numește „infecunditate definitivă”, adică „fără copii la finalul perioadei fertile” – ceea ce sună deja ca o mică moarte.

Cele mai recente date nu sunt foarte noi (din 2010), dar nu indică nicio răsturnare majoră de paradigmă în rândul generațiilor tinere. Astfel, în 2010, rata infecundității definitive era de 13,5% pentru femeile născute între 1960 și 1965, 14,5% pentru cele născute între 1970 și 1975, iar proiecția pentru femeile născute în 1980 era de 15%.